

Avansa maksājumi no Šveices finanšu palīdzības

2009. gada 8. jūlijs

1. Pamatojums

Vairākas nacionālās vadošās iestādes (NVI) ir uzdevušas jautājumu par to, ko darīt ar avansa maksājumiem projekta īstenotājam (PĪ) attiecīgo finanšu palīdzības programmu ietvaros. No šīm diskusijām ir kļuvis skaidrs, ka i) nav skaidra atšķirība starp „avansa maksājumu” un „priekšapmaksas mehānismu” un ii) ka ir nepieciešama lielāka izpratne par avansa maksājumu atbilstību dažāda veida aktivitātēm finanšu palīdzības programmu ietvaros. Šī dokumenta mērķis ir precizēt abus šos jautājumus un paskaidrot avansa maksājumu piemērošanu.

2.1. Avansa maksājumi un priekšapmaksas mehānisms

2.1. Priekšapmaksas mehānisms

Priekšapmaksas mehānisms ir balstīts uz letvarlīgumu starp Šveices Konfederāciju un attiecīgo partnervalstu valdībām 2. pielikumu. Šīs daļas galvenā doma ir tāda, ka Šveice *tieši neapmaksās rēķinus*, ko iesniedzis projekta īstenotājs (iesniegti NVI maksājumu pieprasījuma formā). To darīs attiecīgās maksājumu iestādes. Pēc tam, pamatojoties uz maksājumu iestādes līdzekļu pieprasījumu, Šveice veiks attiecīgā maksājuma pārskaitījumu uz kontu, kas norādīts letvarlīgumā. Citiem vārdiem sakot, Šveice atmaksās tikai to, par ko jau iepriekš ir samaksājušas partnervalstis. Priekšapmaksas mehānisms attiecas uz visiem maksājumiem, kas rodas visu programmu un projektu īstenošanas laikā neatkarīgi no maksājuma priekšmeta.

2.2 Avansa maksājumi

a) Avansa maksājumi NVO kā projektu īstenotājiem

Šveice veic avansa maksājumus NVO kā projektu īstenotājiem sadarbības programmas ietvaros, ja izpildās šādi nosacījumi:

- projekta īstenotājam ar NVO statusu ir jāiesniedz avansa maksājuma iesniegums NVI;
- avansa maksājums nepārsniedz 20% no kopējā projekta budžeta;
- avansa maksājums nepārsniedz 50% no projekta budžeta kārtējam gadam;
- pēdējais maksājums vismaz 5% apmērā no kopējā projekta budžeta netiks izmaksāts pirms projekta noslēguma pārskata saņemšanas.

Šie noteikumi ir atrunāti attiecīgajos iesniegumu konkursos. Maksājumu grafiks tiks pieskaņots katram konkrētam gadījumam.

b) Grantu shēmas

Grantu shēmu ietvaros atbilstoši letvarlīguma 3. pielikumam Šveice *atmaksā* avansa maksājumus starpniekinstitūcijām. Šāda veida avansa maksājumi ir iespējami attiecīgā fonda kapitāla nodrošināšanai, kā arī vadības izmaksu segšanai. Šo avansa maksājumu nosacījumi tiks saskaņoti katrā atsevišķā gadījumā, sagatavojot projektu, un definēti attiecīgajā projekta līgumā. Turklāt NVO un citām iestādēm kā grantu shēmas finansējuma gala saņēmējiem var tikt piemēroti līdzīgi nosacījumi.

c) Avansa maksājumi atkārtoti piešķirtu grantu shēmās un privātā kapitāla projektos

Šveice *atmaksā* avansa maksājumus iestādēm, kas pārvalda atkārtoti piešķirtu grantu shēmas un privātā kapitāla projektus. Šāda veida avansa maksājumi ir iespējami attiecīgā fonda kapitāla nodrošināšanai, kā arī vadības izmaksu segšanai. Šo avansa maksājumu nosacījumi tiks saskaņoti katrā atsevišķā gadījumā, sagatavojot projektu, un definēti attiecīgajā projekta līgumā. Turklāt iestādēm kā atkārtoti piešķirto grantu shēmu un privātā kapitāla projektu finansējuma gala saņēmējiem var tikt piemēroti līdzīgi nosacījumi.

d) Avansa maksājumi pētniecības projektiem

Šveice *atmaksā* avansa maksājumus iestādēm, kas īsteno pētniecības un akadēmiskos apmaiņas projektus atbilstoši šādiem nosacījumiem:

- attiecīgajai iestādei ir jāiesniedz avansa maksājuma iesniegums attiecīgi NVI vai pētniecības programmas vadošajai iestādei;
- avansa maksājums nepārsniedz 10% no kopējā projekta budžeta;
- avansa maksājums nepārsniedz 50% no projekta budžeta kārtējam gadam;
- pēdējais maksājums vismaz 5% apmērā no kopējā projekta budžeta netiks izmaksāts pirms projekta noslēguma pārskata saņemšanas.

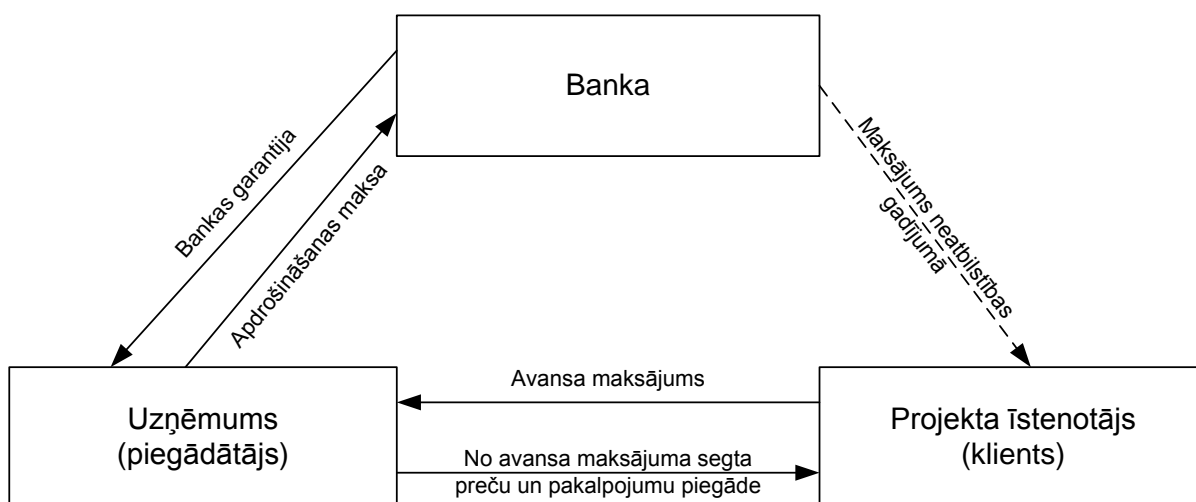
e) Avansa maksājumi par piegādes līgumiem

Avansa maksājumi ir ierasta prakse daudzos projektos, sevišķi infrastruktūras un veselības nozarē. Projekti, kuros nepieciešami avansa maksājumi, parasti aptver vienu vai vairākus *piegādes līgumus* ar vienu vai vairākiem uzņēmumiem. Šie līgumi izriet no iepirkumu procedūras, kas veikta atbilstoši spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

Šajos līgumos projekta īstenotājs būs *klients*, bet uzņēmums, ar kuru noslēgts līgums, būs *piegādātājs*. Klients un piegādātājs piegādes līgumā vienojas par galvenajiem punktiem, pamatojoties uz kuriem tiek veikti maksājumi piegādātājam. Klientu veikti avansa maksājumi piegādātājam ir ierasta prakse. Galvenais pamatojums šādiem avansa maksājumiem ir nodrošināt nepieciešamo piegādātāja likviditāti, lai tas varētu segt savus sākotnējos izdevumus, tādu kā i) investīcijas ražotnēs, ii) izejmateriālu iegāde, iii) algu izmaksas iv) maksājumi apakšuzņēmējiem. Šādi avansa maksājumi parasti ir līdz 20% apmērā no kopējās līgumcenas.

Maksājot avansa maksājumus piegādātājam, klients saskaras ar būtiskiem riskiem. Piegādātājs var neveikt piegādi līgumā noteiktajā termiņā un apstāties, vai tas var pat paziņot par bankrotu. Tādā gadījumā avansa maksājumi tiktu ieskaitīti bankrotējušā uzņēmuma aktīvos, un vismaz daļa no tiem tiktu zaudēta. Tāpēc parasti piegādātājam tiek

pieprasīta *bankas garantija* no uzticamas bankas, lai segtu iepriekš minētos riskus. Piegādes nosacījumu neizpildes gadījumā klients aktivizē bankas garantiju un nekavējoties saņem no bankas iepriekš norunāto summu. Avansa maksājumu un bankas garantiju mehānisms ir attēlots nākamajā grafikā.

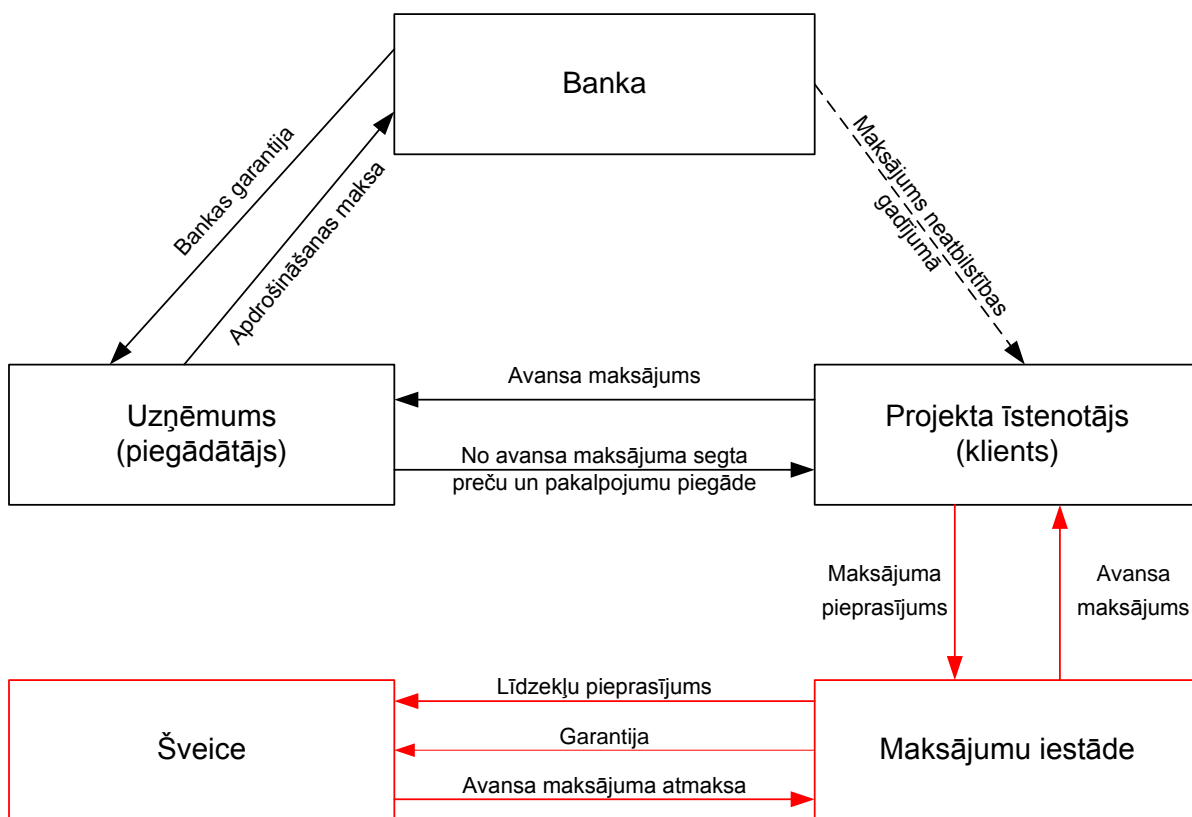
Saskaņā ar šo grafiku projekta īstenotājs uzņemas avansa maksājumu finansiālo slogu. Tādējādi projekta īstenotājam no sava budžeta ir jāpiešķir ievērojams sākotnējais finansējums. Pastāv būtisks risks, ka dažu projektu īstenošana ir pakļauta riskam dēļ projekta īstenotāju ierobežotās likviditātes.

Lai mazinātu šo risku, partnervalstīm būtu jāapsver iespēja noņemt avansa maksājumu slogu no projektu īstenotājiem, kā tas ir citu maksājumu gadījumos finanšu palīdzības programmu ietvaros. Šādā gadījumā projekta īstenotājs iesniedz maksājuma pieprasījumu par avansa maksājuma summu tieši maksājumu iestādei, kas atmaksā attiecīgo summu projekta īstenotājam. Maksājumu iestāde uzņemas avansa maksājumu finansiālo slogu un saglabā attiecīgos Šveicei iesniegtos līdzekļu pieprasījumus līdz brīdim, kad piegādātājs pilnībā izpilda savas līgumsaistības.

Atsevišķos gadījumos avansa maksājumus var uztvert tāpat kā jebkuru citu maksājumu attiecīgajās finanšu palīdzības programmās, kad Šveice atmaksā attiecīgos pieprasījumus avansa maksājuma apmērā. Tomēr ir jābūt ievērotiem šādiem nosacījumiem:

- avansa maksājumam tiek sniegta bankas garantija, kas aizsargā projekta īstenotāju pret iepriekš minētajiem riskiem;
- maksājumu iestāde (kā par finanšu darījumiem saistībā ar Šveices finanšu palīdzību atbildīgā Šveices partneriestāde) garantē attiecīgo summu.

Termiņi un nosacījumi (tajā skaitā avansa maksājuma līmenis) tiks atrunāts attiecīgajos projekta līgumos. Maksājumu grafiks tiks pieskaņots katram konkrētam gadījumam. Turklāt ir jābūt vienādei izpratnei par nosacījumiem, kuros Šveice var aktivizēt maksājumu iestādes sniegto bankas garantiju*. Turklāt ir jānedefinē līdzekļu atmaksas mehānisms gadījumos, kad ir izmantota garantija. Nākamajā grafikā ir attēlots šis mehānisms.

Projekta līgumu nozīme

Par projekta līgumiem notiek sarunas starp NVI un Šveici (SECO vai SDC). Attiecīgajā projekta līgumā ir jāpiemin un projekta pielikumā pievienotajā pagaidu maksājumu grafikā ir jānorāda jebkāda veida avansa maksājumi, par kuriem varētu vienoties šīs puses.

*Garantija Šveicei ir jāizdod tieši maksājumu iestādei vai, ja panākta abpusēja vienošanās, kādai citai valsts iestādei, kas pilnvarota izdot valsts garantiju.